

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Besturen is vooruitzien. Hoe ziet Kinderboerderij Dondertman er over tien of twintig jaar uit? Waar wil het bedrijf naartoe? Wordt de functie kinderboerderij met als nevenactiviteit dagrecreatie gehandhaafd of wijzigt deze in recreatiebedrijf met kinderboerderij als nevenactiviteit?

Al jaren wil de gemeente Rijssen-Holten zich profileren als aantrekkelijke toeristische en recreatieve gemeente. Nog altijd is toerisme-recreatie speerpunt van beleid. Om aan die behoefte te kunnen voldoen is het van belang dat er goede voorzieningen zijn en in die zin draagt de kinderboerderij zeker bij aan deze gemeentelijke doelstelling. In de afgelopen tien jaar heeft Kinderboerderij Dondertman een flinke kwaliteitsslag gemaakt. Verdere opwaardering moet worden bereikt door uitbreiding en optimalisering van het product.

De verdere ontwikkeling van Kinderboerderij Dondertman is vastgelegd in dit beleidsplan Ontwikkeling Kinderboerderij Dondertman Fase II (2013-2023). Een leidraad voor bestuur en medewerkers die richting geeft aan het denkproces bij allen die op welke wijze dan ook betrokken zijn bij het werken op de kinderboerderij. Samen werken aan de verdere ontwikkeling van Kinderboerderij Dondertman. Onderdelen uit het Beleidsplan 2003-2013 zijn gehandhaafd, nieuwe toegevoegd. Opnieuw een rapport met een korte en lange termijn.

Kernbegrippen zijn:

- Organisatie
- Verdere kwaliteitsverbetering
- Recreatie
- Educatie
- Richting geven
- Uitdaging
- Keuzes maken
- Financiering

1.2 Doelstelling

Het beheren en exploiteren van een volwaardige, goed verzorgde en veilige recreatieve en educatieve kinderboerderij waar mens, dier en natuur met respect wordt benaderd en behandeld. Een unieke mogelijkheid om kinderen – veelal spelenderwijs – in contact te brengen met een verscheidenheid aan dieren.

Kinderboerderij Dondertman draagt bij aan een verruiming van de belevingsmogelijkheden van kinderen en geeft een extra dimensie aan ontspannende vrijetijdsbesteding en recreatiemogelijkheden. De kinderboerderij biedt haar bezoekers twee belangrijke en kwalitatief hoogwaardige functies: recreatie en educatie voor jong en oud en tevens voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking. De kinderboerderij is geheel rolstoeltoegankelijk en beschikt over twee invalidentoiletten. Op deze wijze vormt de voorziening een ontmoetingsplaats voor kinderen tot 12 jaar, (groot)ouders, andere begeleiders, zorginstellingen, recreanten en overige belangstellenden. Een aantrekkelijke locatie voor zo maar een kop koffie, even een krantje lezen of even een praatje maken. Iedereen is welkom, iedereen moet zich thuis voelen.

De kinderboerderij is serviceverlenend naar het onderwijs toe, in het bijzonder het basisonderwijs. Ook naar het grote publiek toe kan de kinderboerderij een vraagbaakfunctie vervullen waar het dieren, dierverzorging en natuur in het algemeen betreft. Op de boerderij wordt een onderwijskundig klimaat rond het thema 'spelend leren' aangeboden.

Met name jonge kinderen hebben behoefte aan afwisseling van activiteiten. Door hen de ruimte te bieden om tussen de educatieve activiteiten even te kunnen spelen, wordt en blijft educatie ook 'leuk' oftewel 'spelend leren'.

Kinderboerderij Dondertman heeft een voorbeeldfunctie waar het gaat om milieubewust handelen en dierenwelzijn. Door de laagdrempeligheid en de ligging in de buurt van het dorp Holten als ook Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug vervult dit toeristisch-recreatieve project een duidelijke rol bij het leggen van sociale contacten.

Ter ondersteuning van de doelstelling zijn nevenactiviteiten mogelijk. Bepaalde activiteiten ondersteunen en benadrukken zelfs de aantrekkelijkheid van de kinderboerderij, in het bijzonder waar het de recreatieve kant betreft. Bij deze nevenactiviteiten gaat het om:

- Recreatie
- Educatie
- Evenementen
- Horeca
- Vergadering
- Groepsbezoek
- Kindertrein/ponyritten/huifkar
- Winkel
- Sociaal-cultureel
- Therapie
- Stages

1.3 Doelgroep

De primaire doelgroep van Kinderboerderij Dondertman is kinderen, in het bijzonder in de leeftijd tot 12 jaar. Peuters en kleuters vinden het prachtig om dingen te onderzoeken en te beleven. Fantasie en werkelijkheid lopen bij hen door elkaar. De iets oudere kinderen willen graag weten wat er er achter of onder de dingen zit die ze tegen komen of hoe iets werkt

Daar het project breed gedragen en bezocht wordt, zijn ook volwassenen een belangrijke en in verband met de omzet tevens noodzakelijke doelgroep. Veel ouders, grootouders of begeleiders komen met kinderen naar de kinderboerderij, maar ook omdat ze er gewoon even uit willen zijn. Een niet te onderschatten categorie bezoekers zijn vakantiegangers. Het aantal vakantiegasten en ook recreanten dat de kinderboerderij bezoekt is enorm.

De buurtschap Espelo ligt op de grens van Salland en Twente. Kenmerkend voor het gebied is de aantrekkingskracht op jonge gezinnen en 55-plussers. Ook buitenlandse bezoekers – in het bijzonder Duitsers en Belgen – bezoeken Kinderboerderij Dondertman in toenemende mate. Mensen met een verstandelijke beperking vinden op de kinderboerderij een zinvolle daginvulling of willen er even tot rust komen.

2. Huidige situatie

2.1 Inleiding

Kinderboerderij Dondertman ligt in de buurtschap Espelo, die deel uit maakt van de gemeente Rijssen-Holten. Het bedrijf ligt in een omgeving met landschappelijke waarde aan de zuidkant van de Meester Bosweg. Deze is gesitueerd ten noorden van het dorp Holten en ten westen van de Holterberg, thans Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug. Het gebied ten noorden van de Meester Bosweg was ooit een open plek in bosgebied, genaamd 'de Koeweide'. Het centrale deel van de kinderboerderij omvat ongeveer 2,5 ha en bestaat deels uit open weidegrond en bos. Inclusief parkeerterrein en weidegrond is de oppervlakte ruim 7 ha. Kinderboerderij Dondertman is eigendom van de Stichting Kinderboerderij Dondertman en is van aanzienlijke maatschappelijke waarde voor met name de lokale bevolking.

De kinderboerderij heeft een lokale en subregionale functie en voorziet sinds april 1999 in de behoefte van tevens een flink aantal recreanten en toeristen. Op jaarbasis varieert het aantal bezoekers van 80-100.000. Velen complimenteren Dondertman over het schone en aantrekkelijke karakter van de voorziening. Een gegeven dat voortdurend aandacht heeft. Om een en ander 'op niveau' te houden, heeft verdere opwaardering van het terrein en desgewenst opstallen de aandacht.

2.2 Gebouwen (zie bijlage)

Sinds het in gang zetten van de kwaliteitsslag is sprake van een significante opschaling van zowel terrein als opstallen van Kinderboerderij Dondertman. Naast de in het Beleidsplan 2003-2013 genoemde hooiberg met dierverblijven en dierverblijven elders op het terrein, zijn het toiletgebouw en het in het oog springende Boshuus als centrale voorziening. Dit prachtige gebouw vervangt de oude kantine die moest wijken voor uitbreiding van het terras. Het Boshuus telt drie lagen: souterrain (speelkelder), begane grond (horeca), bovenverdieping (horeca/vergaderingen/educatie). Het educatief centrum met aansluitend speelhonk is als gevolg ervan verdwenen.

Het knuffelhok is gesloopt en herbouwd als volwaardig knuffelhuis en het oude geitenhok is vervangen door een ruimer geitenverblijf met daarin geïntegreerd een serie konijnenhokken. De losse konijnenhokken zijn derhalve zo goed als verdwenen. Het duivenverblijf is gerenoveerd en uitgebreid en achter op het terrein is een grote kippenren met nachthok gerealiseerd.

Op het centrale deel van de kinderboerderij zijn het buitenverblijf met cavia's en de daarbij geplaatste konijnenhokken gesloopt. Ter plekke is een ruim plein ontstaan dat deels bebouwd is met een blokhut als tweede ijsverkooppunt en winkel. Nieuw is ook het muizenhuis bij de knuffelweide. Een grote wens is het toenmalige beleidsplan was de komst van extra opslagruimte. In de vorm van een enorme kapschuur aan de noordzijde van het grote parkeerterrein is daar aan tegemoet gekomen. Een deel van de oude kantine doet daar eveneens dienst als opslagruimte.

2.3 Groenvoorziening

De Stichting Kinderboerderij Dondertman hecht veel belang aan het aanwezige groen en zal daar in overleg met de gemeente zorgvuldig mee om blijven gaan.

Bij de aanleg van de beplantingen op en rond de kinderboerderij wordt rekening gehouden met de stijl waarin de kinderboerderij opgezet is en de situering ervan in de omgeving. Waar mogelijk zal bestaande beplanting worden gehandhaafd en waar nodig zal aandacht worden besteed aan het herstel van oudere bomen.

Het aanbrengen van beplantingen voor beschutting en het scheppen van geborgenheid is van groot belang. Het kind – de voornaamste doelgroep van de kinderboerderij – zal zich niet 'verloren' mogen voelen in de ruimte.

Voor het zo snel mogelijk verkrijgen van het beoogde effect, is het gewenst om naast de blijvende beplanting te werken met snel groeiende soorten.

Voor het creëren van afzonderlijke ruimten op de kinderboerderij, kan eveneens gebruik worden gemaakt van groenaanplant.

Om ouders en medewerkers toezicht te kunnen laten houden op (hun) spelende kinderen, moet er op worden toegezien dat het aanbrengen van beplanting op zodanige wijze geschiedt dat er voldoende zicht blijft. De beplanting dient naast een beschuttende, afschermdende en verfraaiende functie, ook een educatieve functie te hebben voor natuurbeleving.

De keuze van de beplanting dient bijvoorbeeld zodanig te zijn dat de wisseling van de seizoenen zichtbaar wordt. Tevens is het van belang om delen van de kinderboerderij in te richten voor inheemse gewassen. Zowel eenjarige als meerjarige planten.

2.4 Sterkte/zwakte analyse

Kinderboerderij Dondertman beleeft sinds haar openstelling in april 1999 een onstuimige groei. Thans draagt het bedrijf meer het karakter van dagrecreatie tevens kinderboerderij. In 2012 kreeg Kinderboerderij Dondertman van ANWB-leden (vanuit het thema Land van ANWB) de prijs 'Leukste uitje van Overijssel 2012' toegekend. In 2013 werd Dondertman weliswaar geen winnaar, maar maakt het bedrijf wel deel uit van een selecte groep genomineerden.

Een doelmatig hulpmiddel om de huidige positie van Kinderboerderij Dondertman in de recreatieve branche in kaart te brengen is de zogenaamde SWOT-analyse. Deze sterkte/zwakte analyse brengt de belangrijkste sterke en zwakte punten, samen met de belangrijkste kansen en bedreigingen, in beeld. Het draagt bij aan het proces van brainstormen over toekomstmogelijkheden.

- *Sterk*
 - * ligging in deels bebost buitengebied
 - * fraaie landelijke omgeving
 - * gelegen aan fiets -en wandelroutes
 - * oplaadpunt voor elektrische fietsen.
 - * grenzend aan Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug
 - * laagdrempelig
 - * veel vrijwilligers onder wie veel oud-agrariërs en oud-vaklieden: veel kennis -en praktijkervaring aanwezig
 - * slechts één in -en uitgang: overzichtelijk en veilig
 - * sociaal: afleiding en gezelligheid voor ouderen/alleenstaanden
 - * groot aantal dieren
 - * knuffelhuis
 - * vrij toegankelijk Boshuus en terras
 - * aantrekkelijke prijzen
 - * groot aantal bezoekers

- * toekenning ANWB-prijs 2012 'Leukste uitje van Overijssel'
- * nominatie ANWB-prijs 2013 'Leukste uitje van Overijssel'
- * speeltuin met tevens elementen voor mindervalide kinderen
- * moderne horecavoorziening met diverse mogelijkheden en gunstig prijsniveau
- * winkel met souvenirs, knuffels en streekproducten
- * slechtweer accommodatie voor kinderen (speelkelder)
- * educatie (spelend leren)
- * therapeutische functie
- * professionele website
- * diverse activiteiten
- * ruime gratis parkeer gelegenheid
- * geheel rolstoeltoegankelijk

➤ Zwak

- * hoge (loon)kosten
- * geen subsidie
- * veel oudere vrijwilligers
- * het aantrekken van jonge(re) vrijwilligers is moeilijk
- * uitbreiding met grond moeilijk
- * vergrijzing (minder jonge gezinnen)
- * wet- en regelgeving
- * weersafhankelijk
- * concurrentie van omliggende kinderboerderijen/recreatiebedrijven

3. Toekomstvisie

3.1 Inleiding

Uitbreiding van recreatieve activiteiten is noodzakelijk om de continuïteit van Kinderboerderij Dondertman te garanderen. Vrije tijd en recreatie gaan steeds nadrukkelijker hand in hand en om bezoekers te prikkelen zijn elementen als uitbreiding, verbetering, vernieuwing enz. van wezenlijk belang.

De voorgenomen ontwikkelingen in de periode 2013-2023 worden vastgelegd in dit beleidsplan Ontwikkeling Kinderboerderij Dondertman Fase II (2013-2023).

Als toeristisch-recreatieve gemeente heeft 'Holten met de Holterberg' van oudsher een belangrijke uitstraling. Toerisme/recreatie was jarenlang speerpunt van beleid in de voormalige gemeente Holten, in de na de herindeling nieuw gevormde gemeente Rijssen-Holten is dit gehandhaafd. In het bestemmingsplan Buitengebied, partiële herziening Kinderboerderij Dondertman stelt de gemeente dat deze zich wil profileren als 'aantrekkelijke recreatieve en toeristische gemeente'.

Om aan die behoefte te kunnen voldoen moeten er goede voorzieningen zijn. De kinderboerderij wordt in die zin als 'goede dagrecreatieve voorziening gekwalificeerd die bijdraagt aan de recreatief toeristische doelstelling'. De komst van het vlakbij gelegen Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug en de wens om aan de westrand van het park een soort overgangsgebied te creëren, brengt de verdere ontwikkeling van Kinderboerderij Dondertman zelfs steeds nadrukkelijker in beeld. De kinderboerderij is specifiek gelegen in dit gebied en in het speciaal voor de westrand ontwikkelde Inspiratieboekje Westrand Sallandse Heuvelrug wordt het gebied direct ten noorden van de kinderboerderij (Koeweide) en grenzend aan de eigen grond, specifiek aangeduid.

Met het oog op de verdere ontwikkeling Kinderboerderij Dondertman is naast de functie van kinderboerderij uitbreiding van het recreatieve aanbod gewenst. In de huidige jachtige maatschappij wordt ontspanning en vrije tijd steeds belangrijker en dan in het bijzonder de kwaliteit van de invulling er van. De verdere ontwikkeling en kwalitatieve opschaling van Kinderboerderij Dondertman richt zich derhalve op een aantal onderdelen:

- Verbetering educatief aanbod
- Kleinschalige uitbreiding recreatief aanbod
- Aanpassing infrastructuur
- Uitbreiding parkeervoorziening
- Verdere verbetering horeca
- Uitbreiding winkelassortiment en in relatie daarmee presentatiemogelijkheden
- Regelmatiger aanpassen en actualiseren (deels interactieve) website
- Aanleg mini verkeerstuin
- Aanleg recreatieterrein
- Bouw uitzichttoren
- Verbetering toegangssysteem
- Uitbreiding grondoppervlak (grondruil- of -aankoop).

Een en ander dient mede te worden bereikt door handhaving van enkele niet gerealiseerde onderdelen in het Beleidsplan 2003-2013.

KORTE TERMIJN

3.2 Toegangssysteem

Kinderboerderij Dondertman is zoals de meeste kinderboerderijen een laagdrempelige voorziening waar iedereen welkom is. Op vertoon van hun kaart hebben donateurs gedurende het gehele seizoen vrij toegang. De donateurkaart is een knipkaart en per knipje mag men met max. 5 personen binnenkomen.

Voor een individueel bezoek aan de kinderboerderij is het niet nodig om een afspraak te maken, tenzij het een extra grote groep betreft. Kinderboerderij Dondertman levert door het aanzienlijke aantal bezoekers een onmiskenbare bijdrage aan de toeristisch-recreatieve sector en economie in de gemeente Rijssen-Holten.

Het verzorgen van een vlotte en tegelijkertijd betrouwbare toegang voor de verschillende toegangsgroepen van de kinderboerderij verdient aandacht. Naast het enorme aantal individuele bezoekers heeft Kinderboerderij Dondertman een groot aantal donateurs, van wie velen structureel. Thans wordt de entree verwerkt bij de kassa – een Pipowagen – of op rustiger dagen in de centrale voorziening: het Boshuus. Daarbij wordt het aantal mensen dat de poort passeert op handmatige wijze geregistreerd.

Op drukke dagen met lange wachtrijen voor de kassa is dit systeem onbetrouwbaar. Er worden geregeld fouten gemaakt bij het turven waardoor een vertekend beeld ontstaat van het juiste aantal mensen dat de kinderboerderij die dag bezocht heeft. Bij het turven wordt bovendien een onderscheid aangehouden tussen donateurs en individuele bezoekers. Ook daar sluipen vergissingen in.

Gezinsvriendelijke ingangen voor ook rolstoelgebruikers met een simpel en doelmatig toegangssysteem vermijden een wachtrij. Een dergelijk systeem verhoogt bovendien de aantrekkelijkheid van de voorziening. Het werken met entreebewijzen in plaats van enkel stempels (tijdrovend) moet worden overwogen. In dat verband kan eveneens worden gedacht aan het online reserveren van een ticket. Teneinde een optimaal systeem te krijgen moet een deskundig bedrijf worden ingeschakeld.

3.3 Mini verkeerstuin

Reeds enige tijd bekend bij ook de gemeente is het voornemen om een mini verkeerstuin aan te leggen. Het oorspronkelijk plan zoals verwoord in het Beleidsplan 2003-2013 was om deze te realiseren op de daartoe uitgebreide en opgewaardeerde skelterbaan. De benodigde extra grond (plm. 2 ha aan de zuidzijde van de kinderboerderij) is echter voorlopig niet verkrijgbaar, terwijl de wens voor deze toevoeging aan het bedrijf aanzienlijk is.

Reden waarom gekozen is voor aanleg achter de hooiberg. Het daar aanwezige dennenbos zal daartoe grotendeels moeten wijken evenals de ligweide ter plekke. De kwaliteit van veruit de meeste bomen daar laat te wensen over. Bovendien wordt bij de inrichting nieuw groen (bomen/struiken) ingeplant, hetgeen het park een vriendelijk en groen aanzien moet geven.

De komst van de mini verkeerstuin betekent niet dat de huidige skelterbaan wordt opgeheven. De animo voor de baan is dusdanig dat besloten is deze aan te houden, temeer daar deze in tegenstelling tot de mini verkeerstuin vrij toegankelijk is.

Het doel van de mini verkeerstuin is in de eerste plaats de stap te vergemakkelijken naar veilig lopen en fietsen in een reële verkeerssituatie. En dit zowel voor kleuters als voor leerlingen van basisscholen en daarbuiten ook voor individueel bezoekende kinderen. Op school wordt in de klas weliswaar uitgelegd hoe je het best fietst op de openbare weg of hoe je je als voetganger gedraagt. Ook de betekenis van de verkeersborden is vaak wel (enigszins) bekend, maar hoe beide te combineren wordt niet getest in de praktijk. En als het dan toch gebeurt, dan is dat meestal onmiddellijk op de openbare weg.

Het verkeerspark vormt in dit verband als het ware een tussenstap. Kinderen kunnen fietsen en wandelen op een waarheidsgetrouwe manier oefenen in een veilige omgeving. Veilig aangezien zij hierbij nog geen rekening hoeven te houden met het gemotoriseerd verkeer. Allerlei verkeerssituaties en verkeersregels oefenen, zoals het nemen van rotondes, wegversmalling en het verlenen van voorrang. Eén of twee politieagenten zijn aanwezig om het optreden van de gebruikers van de verkeerstuin in de gaten te houden en voor het reilen en zeilen er omheen. Daarbij valt te denken aan controle op entreebewijzen, onderhoud enz.

De mini verkeerstuin heeft derhalve behalve een recreatief ook sterk educatief karakter. Reden waarom samenwerking met basisscholen moet worden gezocht. Opzet is om kinderen vanaf plm. groep 5 op afspraak in trapauto's en wellicht bij tijd en wijle met fietsen over het stratenparcours te laten rijden. De fietsoefeningen sluiten aan bij situaties uit de dagelijkse praktijk. Door deze oefeningen te doen, merken leerlingen of zij handig en vertrouwd zijn met hun fiets. Vertrouwd zijn met je fiets vergroot de veiligheid in het verkeer. De mini verkeerstuin kan bijvoorbeeld tevens gebruikt worden voor een oversteekproject met kleuters.

In samenwerking met een deskundige partij moet het stratenparcours worden ontworpen. Met het oog op het sterk educatief karakter van de nieuwe voorziening worden duidelijk zichtbaar educatieve items (zoals bijvoorbeeld informatiezuilen e.d. – zie bijlage) aangebracht.

Verder worden elementen als zebrapaden, stoplichten, verkeersdrempels- en -borden, rotondes, flitspalen, spoorbomen en belijning aangebracht. Kinderen worden er spelenderwijs vertrouwd gemaakt met de verkeersregels- en -veiligheid. Hoe moeten ze zich gedragen? Wie heeft voorrang op wie? Na een bepaalde oefenperiode is het mogelijk om verkeersexamen te doen en bij goed gevolg is er een prachtig certificaat. Jong geleerd is oud gedaan!

Buiten de periodes waarin het basisonderwijs gebruik maakt van de mini verkeerstuin staat deze tevens ter beschikking van individuele bezoekers. Het project kan tevens worden ingepast in (kinder)arrangementen. Gezien de investering die ermee gemoeid is, wordt het echter geen vrij toegankelijke voorziening binnen de kinderboerderij. Zodra zicht is op de totale kosten worden prijzen vastgesteld. Bovendien is het noodzakelijk dat er tijdens openingsuren van de mini verkeerstuin een (vrijwillige?) medewerker aanwezig is. Afhankelijk van de belangstelling voor dit nieuwe project wellicht zelfs twee. De gedachten gaan daarvoor uit naar één of twee politieagenten (medewerkers).

Er moet tevens rekening worden gehouden met onderhoud van niet alleen het materieel, maar ook de groenpartijen.

3.4 Winkel

Met het oog op de voorgenomen versteviging van de recreatieve functie van Kinderboerderij Dondertman, is aanvulling van het assortiment met winkelproducten een belangrijke factor. Bezoekers – in het bijzonder recreanten en toeristen – vinden het bijvoorbeeld aantrekkelijk om streekproducten aan te schaffen. Niet alleen vanwege kwaliteit (biologisch en ambachtelijk), maar tevens als herinnering of cadeauartikel. Het platteland is ook 'in'.

De verkoop van eieren en in bescheiden mate van andere artikelen die een relatie hebben met het plattelandsleven (honing, mosterd, zelfgemaakte jams, wijn en andere dranken met opdruk in dialect enz.) en de kinderboerderij, wordt gehandhaafd en voor zover mogelijk uitgebreid. In verband met de weinig beschikbare presentatieruimte in het Boshuus, is een blokhut gebouwd op het centrale deel van de kinderboerderij. Behalve als tweede verkooppunt voor (soft)ijs, moet deze tevens dienst gaan doen als kleine winkel.

Het winkelassortiment moet tevens bestaan uit ansichtkaarten, andere kleine souvenirs en knuffeldieren, vooral boerderijknuffels. Speelgoed als trekkers met landbouwmachines enz. kunnen eveneens worden toegevoegd.

LANGE(RE) TERMIJN

3.5 Recreatieterrein noordzijde

Al jarenlang is toerisme/recreatie speerpunt van beleid in de gemeente. Volgens plannen het Bestemmingsplan Buitengebied partiële herziening Kinderboerderij Dondertman leent het beoogde gebied zich voor uitbreiding van toerisme/recreatie.

Belangrijk aspect in dat verband is de mogelijke ontwikkeling van de weide achter de kapschuur aan de noordzijde van het grote parkeerterrein. Een stuk grond van ruim 2 ha dat thans in gebruik is als weidegrond. Het is deels extra laag gelegen en loopt daardoor gemakkelijk onder water. Een mogelijkheid is dan ook de aanleg van een watergat ten behoeve van recreatiemogelijkheden.

In september 2012 verscheen het Inspiratieboekje Westrand Sallandse Heuvelrug. De uitgave bevat tal van suggesties vanuit het gebied zelf om de westrand van 'de berg' aantrekkelijker te maken en (economisch) te versterken. Tevens een mogelijkheid tot intensievere samenwerking met Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug.

Het boekje bevat visies en tips voor ontwikkeling en kansen voor duurzaam landbouwkundig gebruik van grond, impulsen voor het landschap en kansen voor recreatieve ontwikkelingen.

Voor het ontwikkelen van recreatiemogelijkheden wordt er onder meer gesproken over de aanleg van 'kleinschalige (recreatie)waterpartijen met ecologische waarden waar bewoners en recreanten kunnen recreëren'. In het plangebied ontbreekt een dergelijke plek. Naast plekken met kwel wordt speciaal het gebied de Koeweide genoemd dat deels achter de grote kapschuur van de kinderboerderij ligt en van oudsher één van de laagste plekken in het gebied was. Kinderboerderij Dondertman heeft al enige tijd geleden gefilosofeerd om dat stuk dat haar eigendom is (ruim 2 ha) **gefaseerd** te gaan exploiteren als een soort open recreatieterrein met verschillende functies, maar zonder de zogeheten 'funfactor'. Geen extra lawaai, geen flikkerlichten enz. Het open recreatieterrein zou vrij toegankelijk moeten zijn tijdens openingsuren. Daarna gesloten.

Een aspect dat bij deze plannen naast veiligheid en logistiek moet worden meegewogen is het gemoedelijke karakter en de kleinschaligheid van de huidige voorziening.

Mogelijke invullingen voor het terrein zijn de volgende:

- op het laagste deel zand uitgraven en dit zand opwerpen tot een solide heuvel. Op die manier ontstaat een waterpartij die zodanig gevormd kan worden, dat sprake is van een groot en een kleiner deel met boven de smalle doorgang een brug
- een deel van de waterpartij bestemmen als kikkerpoel, misschien visvijver
- géén zwemwater
- blote voeten pad
- (kinder) waterfietsen
- modelbootjes
- houten (trek)vlot over het water
- rondom de waterpartij veel groen (bomen enz.), wandelpaden en zitbanken
- misschien wat dieren laten lopen

- aan de zuidkant van de heuvel bij de kapschuur een klimwand aanleggen
- op het terrein een parcours aanleggen voor de kindertrein (Dondertman Express) die – indien mogelijk – door een tunneltje onder de heuvel door kan rijden en in elk geval over het bruggetje boven het water rijdt
- Om het gebied te koppelen aan Kinderboerderij Dondertman zou de huidige grote parkeerplaats moeten verplaatsen naar een stuk grond aan de oostzijde van het huidige parkeerterrein. De verharding van het huidige terrein zou dan (misschien) moeten worden verplaatst naar dat nieuwe terrein. De invulling van het daarmee vrijgekomen stuk grond is van latere orde.

Een niet onbelangrijk aspect bij deze plannen is van financiële aard. Wat levert deze investering extra op tegenover de investering en de onderhoudskosten? Bij het verwezenlijken van bepaalde invullingen zou een vergoeding kunnen worden gevraagd, maar hoe moet dit logistiek worden geregeld? Een tweede kassa ter plekke? In het Boshuus?

Bij het ontwikkelen van de plannen moet de gemeente worden betrokken. Dit in verband met het toetsen van een en ander aan structuur- en bestemmingsplannen. Ook de omwonenden worden gekend in de voorgenomen plannen. Pas bij instemming wordt een procedure begonnen en subsidiebronnen aangeboord. Zonder de zogeheten ‘funfactor’ past het nieuw te ontwikkelen terrein geheel in wat beschreven wordt in het Inspiratieboekje Westrand Sallandse Heuvelrug. Met een aantrekkende economie zouden er wellicht meer subsidiekansen voor zijn. Temeer daar in de voorgenomen vorm sprake is van ‘stille recreatie’ met kikkerpoel, wandelpaden enz.

3.6 Uitzichttoren

In haar Beleidsplan 2003-2013 noemt KB Dondertman al de bouw van een uitzichttoren aan de noordwestzijde van haar terrein. Deze plm. 15 meter hoge toren zou de bezoeker en dagrecreanten een fantastisch uitzicht bieden over niet alleen het kinderboerderijcomplex, maar tevens op Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug en het omliggende agrarische coulissenlandschap.

Destijds is gesproken over een locatie in de noordoosthoek van het grote parkeerterrein. Daar de kapschuur daar inmiddels is verzezen vervalt deze optie en moet gekeken worden naar een geschikt alternatief. Een mogelijkheid zou bovenop de aan te leggen heuvel in het nieuw te ontwikkelen recreatieterrein aan de noordzijde van het parkeerterrein zijn. Gezien de daar al aanwezige hoogte zal de toren zelf minder hoog hoeven te zijn. Een andere optie is aan de zuidoosthoek van het parkeerterrein. Daarvoor zou echter grond moeten worden aangekocht.

De bouw van een dergelijke uitkijktoren vereist vooraf gedegen onderzoek. Niet alleen uit oogpunt van veiligheid, maar ook met het oog op reacties van buurtbewoners. Bij het ontwikkelen van plannen in die richting zal ook een informatiebijeenkomst worden belegd en zaken als extra verkeersbewegingen en aantasting van persoonlijke vrijheid moeten worden belicht. In samenwerking met een nader te bepalen fabrikant moet gekeken worden naar een goede en vooral veilige constructie, ook al vanwege het gegeven dat kinderen gebruik zullen maken van de voorziening. Waarschijnlijk betreft het een stalen/ijzeren toren die bij ingebruikneming een extra trekpleister moet vormen voor bezoekers van de kinderboerderij, maar ook voor de vele fietsers die de kinderboerderij passeren en/of aandoen. In dit verband zij vermeld dat Kinderboerderij Dondertman gelegen is aan diverse druk bereden fietsroutes en tevens is opgenomen in de uitgave Route.nl. Een overweging is om naast de toren fietsenrekken te plaatsen.

De komst van de uitzichttoren biedt mogelijk voordelen voor het mobiele telefoonverkeer. Ondanks de aanwezigheid van een gsm-mast van KPN in de nabije omgeving blijft het bereik voor veruit het merendeel van de mobiele telefoons op en in de nabije omgeving van Kinderboerderij Dondertman slecht. In overleg met bijvoorbeeld KPN als provider zou de mogelijkheid van het aanbrengen van antennes die deel uitmaken van een mobiel netwerk aan de uitkijktoren kunnen worden onderzocht. De kinderboerderij zou daar mogelijk een vergoeding voor kunnen krijgen.

3.7 Grond

Uitbreiding van de kinderboerderij dient bij voorkeur aan de zuidzijde van het huidige terrein gestalte te krijgen. Door daar grond te verwerven wordt een aaneengesloten terrein gecreëerd. Dit in tegenstelling tot de toekomstige aanleg van een recreatieterrein aan de noordzijde van het parkeerterrein. Niet alleen de parkeerplaats, maar ook de weg vormt in dat geval een scheiding met het centrale deel van de kinderboerderij wat leidt tot een logistieke problemen.

Parallel aan de zuidzijde van het centrale kinderboerderijterrein ligt een stuk grond van plm. 2 ha dat een perfecte aansluiting vormt. Het terrein zou op de eerste plaats gebruikt worden voor uitbreiding van de huidige hertenweide, maar ook veel andere dieren zouden er naartoe kunnen worden verplaatst. Op die manier kunnen recreatieve attracties en de zitweide zoveel mogelijk gelokaliseerd worden bij het Boshuus.

Veel bezoekers parkeren daarom thans als alternatief langs de diverse takken van de Meester Bosweg, hetgeen

In de drukke seizoensmaanden komt het regelmatig voor dat het grote parkeerterrein niet voldoet. Het biedt plek aan plm. 200 auto's, maar het beeld van een vol terrein en geparkeerde auto's langs de Meester Bosweg (meerdere takken) is bepaald geen uitzondering.

Het zou de vrije doorgang van hulpverleningsvoertuigen kunnen belemmeren.

3.8 Parkeren

Om de ergste problemen op te vangen, heeft de eigenaar van het perceel tegenover de kinderboerderij – de mogelijkheid geboden om auto's de gelegenheid te geven te parkeren op een stuk weide grenzend aan het parkeerterrein van de kinderboerderij. Desondanks blijft het parkeerprobleem gehandhaafd.

Een betere oplossing zou een extra stuk grond zijn, dat net als het huidige terrein voorzien wordt van grasstroken. Het bevordert een wat vriendelijker en minder 'stenig' beeld, passend in de landelijke omgeving. Te denken valt aan plm. een halve ha aan de oostzijde van het Boshuus. Een andere optie is grond aan de oostzijde van het huidige parkeerterrein.

3.9 Bewegwijzering

Op diverse plaatsen is in overleg met de gemeente Rijssen-Holten gezorgd voor bewegwijzering. Desondanks blijkt het vinden van de kinderboerderij voor menig bezoeker op problemen te stuiten. Optimalisatie – verbetering en intensivering – op meerdere punten is derhalve gewenst, zowel binnen de gemeente als daarbuiten.

3.10 Infrastructuur

De groeiende belangstelling voor Kinderboerderij Dondertman leidt gestaag tot een toenemend aantal verkeersbewegingen/ -druktes. Met het realiseren van het recreatiegebied ten noorden van de kapschuur zal dit verder intensiveren. Hoe verhoudt zich dat tot de relatie met omwonenden? En tot de relatie met de bestaande infrastructuur?

De gemeente gaf enige tijd geleden aan dat een aftakking vanaf de parallelweg N332 (Lochem-Raalte) een prima aanrijroute zou zijn. De meeste omwonenden worden dan ontzien. De bewuste zijtak Koeweideweg is eigen weg maar wegens verjaring mag de weg niet dicht. Rechtdoor vanaf de parallelweg de Meester Bosweg op is eveneens een optie.

4. Recreatie

4.1 Inleiding

De natuur, rust en ruimte van het buitengebied waar ook Kinderboerderij Dondertman in is gesitueerd, hebben een belangrijke aantrekkingskracht op de toerist/recreant.

De kinderboerderij is een gezellige, gemoedelijke, aantrekkelijke voorziening. De huidig verworven status met een niet onaanzienlijke uitstraling over de wijde omgeving moet worden gehandhaafd en waar mogelijk versterkt. Kinderboerderij Dondertman is en blijft een plek waar bezoekers graag recreëren. Met het oog op het verstevigen van de marktpositie is verdere gefaseerde verbetering en uitbreiding van de recreatieve faciliteiten gewenst.

In het Streekplan Overijssel 2000+ wordt gesteld dat de kinderboerderij in streekplanzone II ligt: landbouw en cultuurlandschap. Recreatief medegebruik wordt hier bevorderd. Het bestemmingsplan Buitengebied partiële herziening Kinderboerderij Dondertman stelt dat er mogelijkheden voor nieuwvestiging en uitbreiding van toeristisch recreatieve bedrijven zijn. Kwaliteitsverbetering van bestaande recreatieve voorzieningen waaronder dagrecreatiebedrijven (zoals Dondertman) maken onderdeel uit van het provinciaal beleid. Kanttekening is wel dat Kinderboerderij Dondertman enerzijds in de Provinciale Ecologische Hoofstructuur ligt, een samenhangend netwerk van aaneengesloten natuurgebieden en landbouwgebieden met veel natuurwaarde. Grootschalige recreatiebedrijven worden daar geweerd. Anderzijds ligt Dondertman in een zogeheten extensiveringsgebied waar recreatie tot één van de mogelijke nieuwe ontwikkelingen behoort.

In de Recreatienota van de gemeente Rijssen-Holten wordt aangegeven dat het gebied ten westen van Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug aangewezen is als recreatief ontwikkelingsgebied. In het buitengebied van ook de kern Holten is behoefte aan meer beleving (attracties/activiteiten) voor de toerist/recreant. Een taak van ondernemers, weliswaar in samenwerking met de gemeente. Specifiek wordt ook een uitkijktoren genoemd. Een gegeven dat Kinderboerderij Dondertman al jaren op haar verlanglijst heeft staan en ook in deze beleidsvisie is opgenomen.

Tevens wordt gesteld dat goede slechtweervoorzieningen van belang zijn. In dit verband wordt ook Kinderboerderij Dondertman genoemd, een voorziening die gelegen is op een strategische locatie (o.a. dicht bij Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug). Citaat: "de kinderboerderij moet de gelegenheid worden geboden om uit te breiden".

4.2 Mogelijkheden

Kinderboerderij Dondertman biedt haar bezoekers uiteenlopende mogelijkheden voor ontspanning. Speelelementen voor zowel de allerkleinsten als wat oudere kinderen zijn ruimschoots aanwezig. Daaronder ook elementen voor mindervalide kinderen. Het terrein bevat bovendien een vrij beschikbare skelterbaan, een springkussen voor de primaire doelgroep en een airtrampoline voor de oudere groep kinderen. De kleintjes kunnen zich tevens vermaken in de grote zandbak.

Onder schooltijd wordt Kinderboerderij Dondertman veelal bezocht door (groot)ouders met kinderen. Gezien de relatief korte afstand tot de dorpen Holten, Nieuw-Heeten en de buurtschappen Dijkerhoek en Espelo, vormt Dondertman een perfecte locatie om bijvoorbeeld op een zaterdag- of zondagmiddag in gezinsverband naartoe te gaan.

Naast de geboden speelelementen op het terrein (speeltoestellen, airtrampoline, zandbult, springkussen enz.) biedt Kinderboerderij Dondertman haar bezoekers nog andere ontspanningsmogelijkheden. In de winterperiode zijn er ponyritten voor kinderen, in de drukke zomermaanden huifkarritten. Sinds enige tijd beschikt het bedrijf ook over een kindertrein – de Dondertman Express – die voor een bescheiden vergoeding een rit door de nabije omgeving maakt.

Bezoekers kunnen klootschietsets huren, er is een kindergolfbaan en oud-Hollandse spelletjes en nog veel meer. Belangstellenden kunnen er tevens fietsen huren

4.3 Mascotte

Als een soort mascotte zag het Dondertmenneke enige tijd geleden het levenslicht. Een typetje dat perfect bij de sfeer van Kinderboerderij Dondertman en de omgeving. Het gezellige boerenmannetje heeft inmiddels een compleet gezin: man, vrouw, zoon en dochter. Het gezin is te zien op het fotobord op het terras voor het Boshuus. Groot en klein kan met het gezicht achter de openingen in het bord gaan staan waardoor een ludieke foto als herinnering aan het bezoek aan de kinderboerderij kan worden gemaakt. In de recreatiebranche beschikken veel bedrijven over een dergelijke mascotte. Fictieve personages die als symbool voor de onderneming dienen en er op diverse manieren te vinden zijn. Bijvoorbeeld met een bord als handwijzer of met een welkomst- dan wel afscheidstekst in de hand. In geval van evenementen zou de mascotte ook 'echt' op het terrein kunnen rondlopen.

Met het meer profileren van het Dondertmenneke wordt de kindvriendelijke uitstraling van Kinderboerderij Dondertman extra benadrukt. Het versterkt bovendien de recreatieve aantrekkelijkheid van het bedrijf. De mascotte moet een vertrouwd beeld worden en tevens worden geïntegreerd in publicaties en op de website.

5. Organisatie

5.1 Raad van Toezicht/bestuur

Kinderboerderij Dondertman is een stichting met een bestuur en een Raad van Toezicht als controlerend orgaan. Beide tellen drie leden. Het bestuur is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding, de financiën en contacten met overheden en overige instanties. Het bestuur draagt bovendien zorg voor een toekomstvisie, personele aangelegenheden en alles wat verder nodig is voor het optimaal leiden van de kinderboerderij.

Tweemaal per jaar en desgewenst vaker komt de Raad van Toezicht met het bestuur bijeen.

5.2 Vaste medewerkers/vakantiekrachten

Kinderboerderij Dondertman is opgezet door vrijwilligers. Veruit de meeste medewerkers opereren er nog altijd vrijwillig, maar de laatste jaren is gekozen tot gedeeltelijke professionalisering als gevolg van de sterke groei. Binnen de organisatie wordt gewerkt vanuit drie secties: Dierversorgung, Horeca, Buitendienst. De aanvulling met een vierde sectie Educatie is wenselijk. Alle secties worden aangestuurd door betaalde coördinatoren. Totaal zes mensen zijn op professionele basis in dienst, van wie twee fulltime. Een van de parttimers is aangesteld voor kantoorwerkzaamheden.

Daarnaast wordt steeds vaker gewerkt met betaalde vakantiekrachten, die buiten de vakanties ook geregeld weekenddiensten vervullen.

De Stichting Kinderboerderij Dondertman stelt nadrukkelijk dat het grotendeels werken met goed gemotiveerde en deskundige vrijwilligers geen afbreuk doet aan de kwaliteit van het bedrijf.

Of het vrijwillig beheer in de toekomst echter op deze basis kan worden gecontinueerd is de vraag. Duidelijk is wel dat verdere professionalisering een aanzienlijke lastenverzwaring tot gevolg heeft met als gevolg een ander prijsniveau voor de bezoeker.

Reden waarom als tussenoplossing in de drukkere seizoen maanden en weekends een beroep gedaan op jonge vakantiekrachten. Zij worden primair ingezet voor horeca- en kassawerkzaamheden omdat de druk vooral daar in die periode extra hoog is.

Ook in het knuffelhuis – waar kinderen jonge konijnen en cavia's mogen oppakken en aaien – is sprake van extra drukte in die tijd en worden vakantiekrachten ingezet. Hun inzet is nodig daar ter plekke continu toezicht door medewerkers moet zijn. In afwijkende drukke periodes, zoals tijdens feestdagen en kerst, worden deze vakantie hulpen eveneens opgeroepen.

5.3 Vrijwilligers

Kinderboerderij Dondertman geniet al jaren aanzienlijke populariteit onder veelal gepensioneerden, vut'ers en alleenstaanden voor vrijwilligerswerk. Een gegeven waar de organisatie dankbaar gebruik van maakt. Behalve het sociaal aspect, heeft dit een gunstig effect op het kosten- en prijsniveau. Totaal zijn een kleine zestig vrijwilligers in meer of mindere mate nauw betrokken bij de dagelijkse werkzaamheden op de kinderboerderij. Allen ressorteren onder de coördinator van de desbetreffende sectie en worden door hem/haar begeleid. Kinderboerderij Dondertman doet tevens een beroep op vrijwillige oproepkrachten. Alle vrijwilligers zijn via de gemeente Rijssen-Holten collectief verzekerd en beschikken over werkkleding.

De moderne vrijwilliger stelt wel zekere eisen. Hij/zij wil weten welke taak of taken op de schouders kunnen worden genomen, maar wil daar zelf enige zeggenschap in hebben en kunnen aangeven hoeveel tijd er in het werk kan worden gestoken. Maar zeker zo belangrijk is dat de eigentijdse vrijwilliger zelf iets wil hebben aan de inzet. Velen willen ervaring opdoen, zich nieuwe vaardigheden eigen maken, dingen leren en sociale contacten leggen. Daar moet de organisatie ook gelegenheid voor geven. Niet in de laatste plaats wil de vrijwilliger meedenken over het beleid en betrokken zijn bij praktische besluitvorming.

De term vrijwillig wijkt af van vrijblijvend. Wie vrijwilligerswerk aanneemt wordt geacht op de afgesproken tijden aanwezig te zijn, tenzij hij/zij door bijvoorbeeld ziekte of andere omstandigheden verhinderd is. In voorkomend geval moet een en ander kortgesloten worden met de organisatie.

De werkzaamheden waar vrijwilligers bij Kinderboerderij Dondertman voor worden ingezet zijn divers. In hoofdlijnen gaat het om:

- * dierverzorging
- * kassa
- * onderhoudstaken (terrein, opstallen, groen, weidebeheer enz. enz.)
- * educatie/voorlichting
- * horeca
- * toezicht knuffelhuis
- * voerzakjes vullen
- * begeleiden ponyritten
- * huifkar
- * Dondertman Express (kindertrein)
- * schoonmaak

Een belangrijke groep binnen het vrijwilligersteam is de groep van vitale 55-plussers en gepensioneerden. Dat is zeker het geval bij Kinderboerderij Dondertman en heeft de aandacht.

Vanzelfsprekend zijn zij van harte welkom, maar de leeftijd in acht genomen is het tevens van belang om vrijwilligers van jongere leeftijd binnen de organisatie te krijgen.

Wie vrijwilligers binnenhaalt als goedkope werkkrachten en niets doet aan deskundigheidsbevordering, aan scheppen van teamgeest en nooit eens een schouderklop geeft, kan er zeker op rekenen dat de vrijwilliger na korte tijd weer verdwijnt.

Een gegeven waar het bestuur van Kinderboerderij Dondertman zich terdege van bewust is. Het is noodzakelijk een vrijwilligersbeleid te ontwikkelen en dit concreet te vertalen in activiteiten en maatregelen.

Het moet worden voorkomen dat de afhankelijkheid van een vrijwilliger binnen de organisatie dusdanig is, dat de druk op hem/haar te groot wordt en daarom vertrekt.

Als de achterliggende gedachte dan is dat met het vertrek van deze vrijwilliger bepaalde zaken niet meer soepel verlopen, dan wordt er teveel geleund op de vrijwilliger en schiet de organisatie te kort. De vrijwillige inbreng geeft een extra dimensie aan de uiteenlopende activiteiten bij Kinderboerderij Dondertman, maar ze mogen niet bepalend zijn voor het voorbetstaan.

De inzet en betrokkenheid van de vrijwilligers wordt hoog gewaardeerd. Reden waarom de Stichting Kinderboerderij Dondertman hen een bescheiden urenvergoeding uitkeert, jaarlijks een feestavond voor eveneens de eventuele partner verzorgt en tenslotte is er voor ieder een kerst attentie. Alle vrijwilligers ontvangen bovendien per post een verjaardagskaart.

Kinderboerderij Dondertman streeft ernaar om vooralsnog primair een beroep te blijven doen op vrijwilligers. Naast een stuk kostenbesparing brengen zij bovendien hun eigen mogelijkheden mee hetgeen een verrijking vormt voor het reilen en zeilen op de kinderboerderij. Verdere professionalisering van de organisatie en werkzaamheden is op den duur echter niet uitgesloten.

5.4 Leerbedrijf

Kinderboerderij Dondertman is tevens erkend Aequor-leerbedrijf. Aequor houdt zich onder onder bezig met de beoordeling van opleidingsbedrijven in de landbouwsector.

Stagiair(e)s vanuit het groene middelbaar en hoger beroepsonderwijs (opleiding Dierversorgung) kunnen er terecht. Van één dag of enkele dagen per week tot blokstages van meerdere weken achter elkaar.

Tijdens de stage helpen de studenten mee met de dagelijkse werkzaamheden in de dierversorgung. Er is veel belangstelling voor een stage bij Kinderboerderij Dondertman.

Ook maatschappelijke stages voor middelbare scholieren zijn mogelijk bij de kinderboerderij. Deze leeringen van het voortgezet onderwijs worden onder andere ingezet in de weekends of bij (grotere) activiteiten.

6. Functies

6.1 Horeca

6.1.1 *Individuele gasten*

Een voor de financiële draagkracht van de Stichting Kinderboerderij Dondertman onmisbaar onderdeel is de sectie Horeca. Begonnen in een eenvoudige kantine werd eind 2010 het Boshuus in gebruik genomen. Deze centrale voorziening op het terrein is uitgerust met een flinke en professionele keuken en een aanzienlijke ruimte voor bezoekers. Naast allerhande populaire warme en koude snacks beschikt Kinderboerderij Dondertman over een ruim assortiment koude en warme dranken, allerhande snacks, (soft)ijs en (oud-Hollands) snoep. Sinds enige tijd worden eveneens zwak alcoholische dranken verkocht en kan men er terecht voor een lunch: broodjes, tosti's, schnitzels of uitsmijters. De keuken wordt inmiddels bemand door voormalige koks.

In toenemende mate worden in het Boshuus bovendien streekgerechten en geschenken verkocht. Zowel het Boshuus als het terras is vrij toegankelijk, dus ook voor degenen die de kinderboerderij niet willen bezoeken.

In het Boshuus en op het bijbehorende (grote) terras is het nuttigen van zelf meegenomen consumpties niet toegestaan. Zodra men de kassa van de kinderboerderij is gepasseerd en op het eigenlijke kinderboerderijterrein komt, is dit wel toegestaan.

Onder leiding van twee professionele coördinatoren werken totaal zo'n 20 vrijwilligers in de horeca. Onder hen meerdere 60-plussers. Via een vooraf vastgesteld rooster werken deze vrijwilligers gedurende het gehele seizoen in wisseldiensten.

Gezien de enorme drukte in de hoogseizoenmaanden worden tevens vakantiekrachten ingeschakeld. Deze worden daarnaast geregeld ingezet in de weekends en bij activiteiten.

De aanzienlijke belangstelling resulteert in korte tijd in een snelle omzet. Regelmatig bestellen is derhalve noodzaak, waarbij de kosten zoveel mogelijk in de hand dienen te worden gehouden. Om in drukke periodes wachttijd in het Boshuus tegen te gaan, is op het centrale plein van de kinderboerderij een blokhut gebouwd waar eveneens (soft)ijs wordt verkocht. Opzet is om ter plekke tevens winkelproducten, waaronder knuffeldieren, souvenirs, enz. te gaan verkopen.

In het Boshuus en bij de kassa van de kinderboerderij worden tevens zakjes diervoer verkocht. Het klaarmaken (vullen) van deze zakjes wordt verzorgd door een aantal oudere vrijwilligers. De zorg voor de voorraad – het bestellen dus – alsmede de financiële verantwoording – berust eveneens bij de coördinator van de sectie Horeca.

Vanuit de sectie Horeca wordt tevens de kassa bemand. Deze is thans ondergebracht in een zogeheten Pipowagen op het terrein en is voornamelijk in de drukke maanden en op hoogtijdagen als Pasen en Kerst in gebruik. Wanneer de kassa in de wintermaanden niet bemand is, wordt de entree en verkoop van donateurkaarten geregeld in het Boshuus.

6.1.2 Groepsreserveringen

De horeca in het Boshuus wordt in toenemende mate gebruikt voor kinderfeestjes, groepsbezoek zoals buurtverenigingen, verjaardagen, familiebijeenkomsten enz. Desgewenst kan gereserveerd worden voor een uitgebreide lunchtafel, een barbecue, koud/warm buffet, hapjes- of stampotbuffet. Daarbij geldt de regel dat gasten welkom zijn van een vooraf te bespreken tijdstip tijdens openingsuren tot maximaal 20.00 uur. Dit in verband met de concurrentiepositie ten opzichte van professionele bedrijven als ook het gegeven dat voornamelijk met vrijwilligers wordt gewerkt.

6.1.3 Uitbreiding horeca

In de Recreatienota van de gemeente Rijssen-Holten wordt specifiek gewezen op de ruimte die er is voor uitbreiding van het horeca-aanbod in het landelijk gebied. Met de nog altijd groeiende belangstelling voor Kinderboerderij Dondertman, is het niet ondenkbaar dat de faciliteiten op dit punt in de toekomst moeten worden uitgebreid. De voorgenomen aanleg van de verkeerstuin, het 'groene' recreatieterrein aan de noordzijde van het parkeerterrein en de komst van een uitzichtoren trekken wellicht grotere belangstelling. Het is derhalve niet uitgesloten dat de drukte in de horeca in het Boshuus over een aantal jaren toeneemt. Of dat met de huidige ruimte daar en de bestaande faciliteiten verwerkt kan worden is de vraag.

Wellicht valt daartoe het ontwikkelen van een steunpunt achter de grote kapschuur te overwegen. Daarbij doet zich tevens de vraag voor in hoeverre de gekozen formule – het werken met veelal oudere vrijwilligers in de horeca – kan worden voortgezet.

6.2 Educatie

6.2.1 *Inleiding*

Het is een belangrijke taak van de moderne kinderboerderij om mensen en in het bijzonder kinderen in de leeftijd tot 12 jaar het besef bij te brengen hoe belangrijk het is om verstandig om te gaan met natuur en milieu. Kinderen die in een verstedelijkt gebied opgroeien komen in veel gevallen niet of nauwelijks in aanraking met dieren.

De omgang met levende dieren heeft evenwel grote waarde voor zowel de persoonlijk als sociale vorming van het kind, dat spelenderwijs leert omgaan met dieren.

Kinderen leren dat het dier een plaats heeft in het sociale milieu van de mens. Zo is de zorg en de aandacht voor de dieren en de natuur een opvoedingsopdracht die op de kinderboerderij wordt meegenomen.

6.2.2 *Programma*

Kinderboerderij Dondertman heeft derhalve een duidelijk educatieve en voorlichtende functie. Op de bovenverdieping van het Boshuus beschikt het bedrijf over moderne audiovisuele apparatuur (digibord, internet, geluidsapparatuur, beamer, flipover). Aan de hand van een professioneel educatieprogramma kunnen er in samenwerking met basisscholen leerlingen worden ontvangen voor projectmatige voorlichting. Jaarlijks wordt een nieuw thema aan de orde gesteld dat op specifieke wijze wordt toegelicht. De nadruk ligt daarbij op het educatieve aspect. Een andere optie is het voorbereiden en verzorgen van educatiedagen met verschillende thema's. Dat zou bijvoorbeeld viermaal per jaar kunnen zijn, gerelateerd aan de vier seizoenen.

Bij groepsbezoek van een schoolklas wordt het thema mondeling toegelicht door het geven van meer achtergrondinformatie. De kinderen kunnen dan ook vragen stellen. Ook tijdens het bezoek van volwassenen met kinderen aan de kinderboerderij worden geregeld vragen gesteld. Het vragen beantwoorden en achtergrondinformatie geven geschiedt dan als het ware terloops.

6.2.3 *Coördinator*

Samenwerking met specialisten en uiteenlopende instanties is niet uitgesloten, daar deze specifieke kwalificatie momenteel mist binnen de huidige medewerkersgroep. Bovendien is het voor het huidige personeelsbestand onmogelijk om naast alle bestaande taken educatie toe te voegen.

Het vormen van een aparte sectie Educatie onder leiding van een (professionele) coördinator is derhalve dringend gewenst.

6.3 Recreatie (zie hoofdstuk 4)

6.4 Sociaal-cultureel

6.4.1 *Inleiding*

Ofschoon Kinderboerderij Dondertman niet middenin of aan de rand van een woonwijk ligt, geldt de voorziening voor velen als een ontmoetingsplaats. Door contacten die tijdens die bezoeken ontstaan, krijgen deze tevens sociaal-culturele waarde.

Het sociaal contact op de kinderboerderij omvat niet alleen ouders, andere begeleiders en kinderen, maar ook groepen met rolstoelgebruikers, (psychisch geriatrische) bejaarden, verstandelijk gehandicapten, clubs, schoolreisjes, familiebijeenkomsten en verjaardagen. Ook voor alleenstaande vrijwilligers van de kinderboerderij is het een plezierige afleiding. Het terrein doet bovendien soms dienst voor het maken van trouwfoto's.

6.4.2 *Welfare*

In overleg met het bestuur van de kinderboerderij kunnen bepaalde plaatselijke non profit verenigingen, zoals de Welfare materialen verkopen op de kinderboerderij. De betrokkenheid van bezoekers bij het gebeuren op de kinderboerderij neemt daardoor toe.

6.4.3 *Activiteiten*

Naast het bieden van de mogelijkheid tot het houden van een kinderfeestje, vertoont het aantal reserveringen van schoolreisjes, familiebezoeken en bezoeken van buurtverenigingen een stijgende lijn.

Dat geldt tevens voor de recreatieve activiteiten. Behalve de knutsel- en spelmiddagen en wellicht 'natuurgerichte doe-activiteiten' zijn er bijzondere activiteiten zoals het schapen scheren, structurele markten (Dondertman Fairs), kledjesmarkten (Dondertman Kinderfairs), workshops, Sinterklaasfeest en een omvangrijk kersteventement. Het zijn initiatieven die indirect kunnen bijdragen aan de continuïteit van Kinderboerderij Dondertman.

6.4.4 Therapie

Van het omgaan met dieren – het vasthouden en het aaien – gaat een zekere rust uit. Voor kinderen die opgroeien in een jachtige maatschappij kan dit van belang zijn. Om diezelfde reden ziet men steeds meer bij instellingen voor gehandicapten en woonvormen voor ouderen, boerderijachtige complexen ontstaan.

In het recente verleden bezocht Kinderboerderij Dondertman in dat verband regelmatig zorginstellingen met psychisch geriatrische ouderen. Het effect op deze specifieke bewonersgroep van het vasthouden en aaien van de jonge dieren was vaak verbluffend. De vraag van instellingen werd echter dusdanig groot, dat deze bezoeken enige tijd geleden zijn stop gezet. De druk op de medewerkers werd te groot. is afgezien. Daarentegen bezoeken nu meerdere zorginstellingen en revalidatiecentra de kinderboerderij met wisselende groepjes bewoners en combineren een dergelijk bezoek geregeld met koffie/gebak of een lunch.

7. Financiën

Het beleid van Kinderboerderij Dondertman is er al jaren lang op gericht om de kosten voor de bezoeker van het bedrijf zo laag mogelijk te houden. Op die manier kunnen ook de minder draagkrachtigen met kinderen gebruik maken van de voorziening. Niet alleen de entree en de donateurbijdrage is bescheiden, ook de prijzen in de horeca zijn aantrekkelijk.

Ondanks het gegeven dat er jaarlijks een goed resultaat wordt gerealiseerd, is de financiële draagkracht niet van dien aard dat de hiervoor beschreven plannen zelfstandig kunnen worden gefinancierd.

Verscheidene plannen vereisen een forse investering, dus zullen subsidiebronnen moeten worden aangeboord.

Anno 2013 kan de financiële positie van Kinderboerderij Dondertman als gezond worden omschreven. De stichting bedruipt zich geheel zelfstandig: er is geen sprake van gemeentelijke subsidie.

De groeiende belangstelling en daarmee de toenemende kosten drukken evenwel zwaar op de begroting, hetgeen de komende jaren enkel sterker zal worden. Een mogelijke toename van professionalisering gaat daarmee hand in hand. Het resulteert in hogere loonkosten. Teneinde het bedrijf goed te kunnen reilen en zeilen is sprake van een veelheid aan andere – deels structurele – kosten. Voorbeelden zijn energie, diervoer, schoonmaak/afval, hypotheek/rente enz. enz.

Naast het benaderen van subsidiegevers, zal de Stichting Kinderboerderij Dondertman de komende jaren stapsgewijs bepaalde prijzen moeten verhogen om de toenemende kosten het hoofd te kunnen bieden.

Niet alleen de individuele entree en donateurbijdrage, ook in de horeca zal geleidelijk het een en ander moeten worden aangepast.

8. Promotie

Naamsbekendheid en het naar buiten toe brengen van nieuwtjes, activiteiten enz. is van essentieel belang. Middels promotie profileert de kinderboerderij zich als een bedrijf dat een belangrijke bijdrage levert aan een aantrekkelijke, goedkope, ontspannende en educatieve verpozing dicht bij huis. Promotie is tevens een middel om vrijwilligers te werven.

Kinderboerderij Dondertman een aantal mogelijkheden om zichzelf te profileren:

- mond-op-mond reclame
- lokale en regionale dag- en weekbladen
- lokale en regionale radio en televisie
- publiciteit in de vorm van
 - * flyers
 - * posters
 - * nieuwsbrief
 - * mailings
 - * personeelskrant
 - * social media (Facebook, Twitter)
 - * website

Kinderboerderij Dondertman heeft een aantrekkelijke en gebruiksvriendelijke website www.kb-dondertman.nl. Deze website is reeds in zekere zin interactief: bezoekers kunnen communiceren met de administratie. Met behulp van geavanceerde technieken kunnen zij niet alleen vragen stellen, maar zich tevens inschrijven als donateur, kinderverjaardagen boeken enz.

Gestreefd wordt naar uitbreiding van de mogelijkheden in die zin, dat men tevens in staat wordt gesteld om online winkelproducten te bestellen. In het bijzonder geschenkpakketten.

9. Veiligheid

9.1 Risico's

Op kinderboerderijen is sprake van een bijzondere situatie. Er komen bezoekers die risico's lopen waar de eigenaar van de kinderboerderij aansprakelijk voor kan worden gesteld (wettelijke aansprakelijkheid). Zélf als er een bord met 'Betreden op eigen risico' is geplaatst. Letsel door bijten, trappen of stoten door dieren is in dit verband een belangrijk risico. Ook verwonding aan afrasteringen, speelelementen of uitglijden op gladde vloeren kan oorzaak zijn van soms hoge schadeclaims.

Het is derhalve van essentieel belang dat het bestuur zich bewust is van de specifieke risico's voor het bedrijf, de vrijwilliger en de bezoekers.

De Stichting Kinderboerderij Dondertman besteedt veel aandacht aan veiligheid op het terrein. Zij is dit verplicht in verband met het Besluit Veiligheid van Attractie- en Speeltoestellen. De kinderboerderij is zodanig ingericht dat kinderen er zich kunnen vermaken zonder de mogelijkheid te hebben het terrein ongezien te verlaten.

Daar de kinderboerderij over één centrale ingang bij de kantine en het terras beschikt, is er altijd toezicht door ouders, begeleiders of medewerkers. Alle speeltoestellen op het terrein voldoen aan de wettelijke voorschriften en worden aan de hand van een logboek regelmatig gecontroleerd.

De Stichting Kinderboerderij Dondertman doet er alles aan om ongevallen zoveel mogelijk te voorkomen en uit te sluiten. Enkele vrijwilligers beschikken over een EHBO-diploma en vanzelfsprekend is de kinderboerderij in het bezit van een verbanddoos.

Het beleid er daarnaast op gericht om onder andere zaken zoals brand te voorkomen. In overleg met de brandweer en meerdere deskundigen zijn de benodigde voorzorgsmaatregelen genomen. Brandblusapparatuur en dergelijke is in voldoende mate aangeschaft en wordt jaarlijks gecontroleerd. Een noodplan in verband met het zo snel en efficiënt mogelijk handelen van medewerkers (bijvoorbeeld ontruiming) indien zich brand voordoet wordt nog voorbereid.

9.2 Kluizen

Ook de veiligheid ten aanzien van inbraak heeft de aandacht. Een alarmeringssysteem is inmiddels geïnstalleerd. Daarnaast is het van essentieel belang dat er professionele afroomkluizen worden aangebracht en wellicht een brandvrije kluis.

9.3 BHV / RI&E

De kinderboerderij voldoet aan de Arbowet. Deze verplicht ieder bedrijf tot zorgplicht. Ook Kinderboerderij Dondertman dient derhalve te zorgen voor veilige en gezonde arbeidsomstandigheden voor hun werknemers en andere aanwezigen. De Arbowet verplicht eveneens dat er te allen tijde bedrijfshulpverlening – zogeheten BHV'ers – aanwezig zijn (tenminste één). Kinderboerderij Dondertman beschikt over een aantal erkende BHV'ers.

Vaste medewerkers die ten tijde van een incident als brand hulp verlenen aan alle aanwezigen in het bedrijf, dus niet alleen aan medewerkers. BHV'ers vervullen als het ware een voorpostfunctie voor professionele hulpverleningsorganisaties.

De Arbowet verplicht bedrijven tevens een risico-inventarisatie en evaluatie te maken van het bedrijf. Onderdeel van een RI&E is een Plan van Aanpak. In een RI&E komen zaken naar voren die aandacht verdienen voor het verbeteren van de arbeidsomstandigheden. Er wordt een tijdslimiet aangegeven waarbinnen deze punten moeten worden aangepakt. Kinderboerderij Dondertman beschikt over een RI&E met Plan van Aanpak als ook een preventiemedewerker. Dit is één van de vaste medewerkers die zich tevens bezighoudt met de veiligheid en gezondheid op de werkvloer. Daar er minder dan 25 vaste medewerkers zijn mag het bedrijf ook zelf iemand aanstellen die deze taak erbij heeft en zorgt voor de gewenste verbetering.

Bijlagen

- Plattegrond van grond en opstallen
- Lijst van inrichtingsmateriaal mini verkeerstuin
- Voorbeeld uitzichttoren

Geraadpleegde bronnen

- Bestemmingsplan Buitengebied partiële herziening Kinderboerderij Dondertman (gemeente Rijssen-Holten)

- Recreatienota gemeente Rijssen-Holten 2006-2010

- Beleidsplan 2003-2013 (Kinderboerderij Dondertman)

- Inspiratieboekje Westrand Sallandse Heuvelrug *(op initiatief van Overlegorgaan Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug)*

- Registratie Keurmerk Goed voor Elkaar (Stichting Kinderboerderijen NL)

- Subsidieproject 'Kinderboerderij Dondertman, Spelend Leren' (Leader)

- Vademecum Kinderboerderijen deel I (Stichting Kinderboerderijen NL)